

Darba aizsardzība

Tēma: DARBA DROŠĪBAS ORGANIZĀCIJA ĒDINĀŠANAS UZŅĒMUMĀ

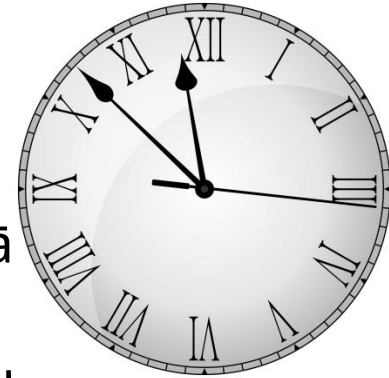
Darbiniekam, noslēdzot darba līgumu ar darba devēju, ir tiesības uz darba samaksu, kas nav mazāka par valsts noteikto iztikas minimumu, tiesības un atpūtu saskaņā ar likumiem par darba dienas un darba nedēļas darba laiku, ikgadējiem apmaksātiem atvaļinājumiem, tiesības uz drošiem un veselībai nekaitīgiem darba apstākļiem, tiesības apvienoties arodorganizācijās, tiesības uz materiālo nodrošinājumu valsts sociālās apdrošināšanas kārtībā no valsts līdzekļiem vecumā, kā arī pilnīgas vai daļējas darba spēju zaudēšanas gadījumā.

Darbinieku pienākums ir ievērot darba līguma nosacījumus. Iekšējās darba kārtības noteikumus, saudzīgi izturēties pret darba devēja mantu.

Darba līgums

- Stājoties darbā darbiniekam:
- Jāuzrāda pase, bet, ja darbinieks nav sasniedzis 16 gadu vecumu – dzimšanas apliecību;
- Algas nodokļa grāmatiņa.
- Pieņemot darbā, kur nepieciešamas speciālas zināšanas, darba devējam ir tiesības prasīt, lai darbinieks uzrāda diplomu vai citu dokumentu par izglītību vai profesionālo sagatavotību.
 - Darba līgumu noslēdz:
 - Uz noteiktu laiku;
 - Uz nenoteiktu laiku;
 - Uz noteikta darba izpildīšanas laiku.
 - Pēc darba līguma termiņa izbeigšanās, to pēc abu pušu vienošanas var pagarināt.
 - noslēdzot darba līgumu, var noteikt pārbaudes termiņu, lai noskaidrotu – vai darbinieks spēj veikt viņam uzticēto darbu:
 - pārbaudes termiņš tiek norādīts darba līgumā;
 - pārbaudes termiņu nosaka personām, kuras jaunākas par 18 gadiem;
 - pārbaudes termiņš nedrīkst pārsniegt trīs mēnešus;
 - pārbaudes termiņā neieskaita pārejošās darba nespējas laiku un citu laiku, kas darbinieks nav bijis darbā attaisnojošu iemeslu dēļ.

Darba laiki

- Darba laiks nedrīkst pārsniegt 40 stundas nedēļā
- Saīsināts darba laiks noteikts:
 - Personām no 16 – 18 gadu vecumam – 36 stundām,
 - Darbiniekiem, kuru darba apstākļi ir kaitīgi, ne vairāk par 36 stundām nedēļā.
 - Pirmssvētku dienās darba ilgums saīsināts par vienu stundu.
 - Visiem darbiniekiem piešķirams ikgadējais atvaļinājums, saglabājot darba vietu un vidējo izpeļņu. Minimālais ikgadējā atvaļinājuma ilgums – 4 nedēļas.
- Atvaļinājumu piešķir visa kalendārā gada laikā.
- Darba devējs, pēc darbinieka lūguma, ir tiesīgs sadalīts atvaļinājumu daļās.
- Atvaļinājumu par pirmo darba gadu darbiniekiem piešķir, kad nostrādāti nepārtraukti seši mēneši.
- Atvaļinājumu piešķir katru gadu. Aizstāt to ar naudas kompensāciju aizliegts.

Darba līguma pārtraukšana

- Uz nenoteiktu, kā arī uz noteiktu laiku noslēgtu darba līgumu pirms tā termiņa izbeigšanās, darba devējs var lauzt šādos gadījumos:
- Ja uzņēmumu likvidē vai samazina darbinieku skaitu;
- Ja konstatē, ka darbiniekam ir nepietiekamas profesionālās iemaņas vai veselības stāvokļa dēļ viņš nevar turpināt attiecīgo darbu,
- Ja darbinieks bez attaisnojoša iemesla nepilda pienākumus, ko viņam uzliek darba līgums vai lekšējās darba kārtības noteikumi,
- Ja pārejošas darba nespējas dēļ neierodas darbā vairāk nekā četrus mēnešus pēc kārtas, neskaitot grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu – ja likumdošana nenosaka ilgāku darba vietas (amata)saglabāšanas laiku noteiktos saslimšanas gadījumos,
- Ja atjauno darbinieku, kas agrāk izpildījis šo darbu,
- Ja darbinieks atrodas darbā alkohola, narkotiskā vai toksiskā reibuma stāvoklī,
- Ja izdarīta darba devēja mantas izlaupīšana (arī sīkos apmēros), kas atzīta ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu vai arī tās institūcijas lēmumu, kas tiesīga izskatīt šo lietu.

Darba aizsardzība

- Darba devēja pienākums ir garantēt veselībai nekaitīgus un drošus darba apstākļus, ieviest jaunākos drošības tehnikas līdzekļus, lai nepieļautu ražošanas traumatismu un nodrošinātu tādus darba apstākļus, kas novērstu darbinieku saslimšanu ar arodslimībām.
- Par drošiem darba apstākļiem un darba drošību iestādē atbild darba drošības speciālists ar atbilstošu sertifikātu

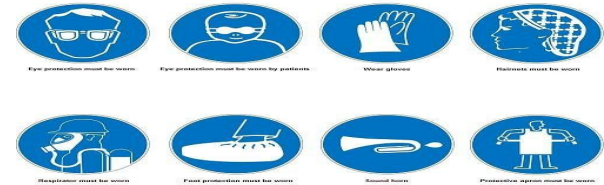

Darba devēja pienākumi

- darba devējam ir pienākums instruēt darbiniekus par drošības tehnikas , darba higiēnas, ugunsdrošības un citiem darba aizsardzības noteikumiem, kā arī pastāvīgi kontrolēt , vai darbinieki izpilda visas darba drošības instrukcijas prasības.
- Pamatojoties uz izmeklēšanas materiāliem un nelaimes gadījumu uzskaiti, darba devējam savlaicīgi jāveic nepieciešamie pasākumi, lai novērstu cēloņus, kas izraisa nelaimes gadījumu.
- Administrācijai jāorganizē instruktāžas darba drošības jautājumos:
- Ievadinstruktāža – kad darbinieks stājas darbā;
- Pirmreizējā instruktāža darba vietā – pirms darbinieka pielaišanas pie darba,
- Atkārtota instruktāža – pakļauti visi darbinieki un tā jāizved ne retāk kā vienu reizi sešos mēnešos;
- Neplānota instruktāža – ja noticis nelaimes gadījums, ja mainījušies darba apstākļi, ja darbinieks, lai gan viņam ir rādīts , turpina neievērot drošības tehnikas prasības , kā arī pēc darbinieka pieprasījuma,
- Tekošā instruktāža – pirms speciālā darba uzdevuma veikšanas.
- Visas instruktāžas reģistrē speciālos žurnālos , izņemot tekošo instruktāžu, kuru reģistrē darba uzdevumu veidlapā.

Drošības tehnika

- Bīstamākie faktori:
- Sprādzienbīstamības , ugunsnedrošas un indīgas vielas;
- Gāzes iekārtas,
- Elektroiekārtas.
 - Raksturīgākie nelaimes gadījumu cēloņi.
- Darbiniekiem neuzmanīgi pavietojoties pa teritoriju , telpām, kāpnēm , kritienu rezultātā – lūzumi, sasitumi;
- Daļa nelaimes gadījumu notikuši darbiniekiem neuzmanīgi mazgājot traukus, kā rezultātā savainotas rokas;
- Neievērojot drošības tehniku – apdegumi ar karstiem šķidrumiem, skābēm, sārmim;
- Darbinieki traumas gūst , lietojot bojātus instrumentus, mehānismus un iekārtas, kā arī nelietojot vajadzīgos aizsardzības līdzekļus;
- Neievērojot darba disciplīnu, it īpaši dzēruma stāvoklī.

- **darba telpās darbiniekiem jāievēro sekojoši noteikumi:**
- ja darbam tas nav nepieciešams, nav jāiet telpās, kur jūs nestrādājat,
- pa telpām, gaitenīem un it īpaši pa trepēm ejiet uzmanīgi, lai nekristu un nesasistos, pieprasiet, lai telpas būtu labi apgaismotas,
- telpas jāuztur kārtībā un tīras;
- atkritumus izmest tikai šim nolūkam paredzētajos konteineros vai urnās;
- neiedarbināt un neapstādināt mašīnas, iekārtas un mehānismus, kuru apkalpe jums nav uzdots (izņemot apstādināšanu tad, ja draud briesmas un citādi nav novēršams nelaimes gadījums vai avārija);
- nevērt vaļā traukus ar jums nezināmu šķidrumu vai citām vielām, nelietot šādus šķidrumus, lai nesaindētos;
- ja redzat, ka jūsu kolēģis neievēro drošības tehnikas prasības, nekavējoties apturiet viņu un parādiet viņam pareizos darba paņēmienus, ja nepieciešams, ziņojiet par to vadībai;
- nedariet darbu, kas jums nav uzdots un neietilpst jūsu pienākumos.

Elektrotrauma:

- Ja cilvēks nokļuvis strāvas iedarbībā, pirmām kārtām, nezaudējot laikus jāatbrīvo cietušais no strāvas iedarbības. Ja cietušais neatrodas uz zemes, un pēc atbrīvošanas no strāvas var nokrist, jāgādā, lai tas nenotiktu vai jānodrošina krišanas drošība.
- Cietušā atbrīvošana no strāvas iedarbības, ieteicams izmantot sausu, strāvu nevadošu priekšmetu (sausu nūju, auklu, sausu apģērbu utml.). Sevis izolācijai jālieto dielektriskie gumijas cimdi vai roka jāaptin ar sausu apģērbu (šalli, dvieli), kā arī pašam jānostājas uz dielektriskā gumijas paklāja, bet, ja tāda nav, uz sausiem dēļiem vai sausas vairākkārtīgi salocītas drēbes.
- Ja nepieciešams, vadi, jāapcērt vai jāapgriež. Rokām jābūt sausām. Jācērt vai jāgriež pa vienam vadam.

- Cilvēka dzīvību apdraud elektriskā strāva, kuras spriegums ir ne tikai 220 V , bet arī 12 un 36 v tādēļ visiem darbiniekiem (izņemot elektronisko personālu) stingri aizliegts:
- Jebkādu veidu elektroiekārtu remontu;
- Vērt vaļā elektrosadales , magnētiskos palaidējus, vadības slēdžus, sadales kārbas u.c., kā arī elektrisko gaismekļu stikla plafonus un veikt jebkādus darbus tiešā neizolētu vadu un atklāto elektroiekārtu daļu tuvumā;
- Pieskarties kailiem elektrovadiem, jo tie var būt zem sprieguma;
- Ierīkot jebkādus apkures un apgaismes elektroaparātus un patvarīgi tos pieslēgt elektrotīkliem;
- Kontaktdakšu iespraust un izvilkt no kontaktligzdas, turot aiz auklas.

Ugunsdrošība

- Katram darbiniekam jāzina un stingri jāpietiek ar ugunsdrošības noteikumi, bet, ja izceļas ugunsgrēks, jāveic viss iespējamais, lai glābtu cilvēkus un nodzēstu ugunsgrēku.
 - **Galvenie ugunsgrēka cēloņi iestādēs:**
- Neuzmanīga rīcība ar uguni;
- Pārkaļumi elektrotīklu un elektroierīču ekspluatācijā;
- Pārkaļumi sadzīves elektroiekārtu ekspluatācijā;
- Smēķēšana neparedzētās vietās;
- Pārkaļumi metināšanas darbu veikšanā.

– **Ja izcēlies ugunsgrēks:**

- Nekavējoties ziņot tuvākajai ugunsdzēsības daļai (talr:01)
- Jādara viss, iespējamais, lai no telpām evakuētu cilvēkus. Jāsāk no telpas, kurā izcēlies ugunsgrēks, kā arī no telpām, kurās tas var izcelties.
- Vienlaikus ar evakuāciju, jāuzsāk dzēst ugunsgrēks ar saviem spēkiem esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem;
- Jāatvieno elektroenerģiju, jābūt avārijas apgaismojumam (kabatas baterija).

- **Pirmās palīdzības sniegšana**

- Cietušā sekmīga ārstēšana un izveseļošanās atkarīga no savlaicīgas un kvalitatīvas pirmās palīdzības sniegšanas.
- Sniedzot pirmo palīdzību jāatceras:
- 5.1. Ja ir ievainojums:
- Nedrīkst pieskarties brūcei ar rokām vai apziest ar jodu. Lai aizsargātu brūci no inficēšanās, jāapstrādā tikai āda ap brūci un jāuzliek sterils pārsējs;
- Ātrāk jāhospitalizē.

Pirmā palīdzība

Ja ir ievainojums:

- Nedrīkst pieskarties brūcei ar rokām vai apziest ar jodu. Lai aizsargātu brūci no inficēšanās, jāapstrādā tikai āda ap brūci un jāuzliek sterils pārsējs;
- Ātrāk jāhospitalizē.

Ja ir sasitumi:

- Sniedzot pirmo palīdzību sasitumu gadījumos, cietusī ķermeņa daļa jānovieto augstāk un uz sasistās vietas jāuzliek ledus pūslis;
- Ja sasista galva, krūšu kurvis vai vēders – cietušajam jānodrošina pilnīgs miers un nekavējoties jāizsauc ārsts.
- 5.3. Ja ir sarežģījumi vai lūzumi
- Pie izmežģījumiem nekādā gadījumā nedrīkst izdarīt ievilkšanu, cietušai ekstremitātei jāuzliek šina un cietušais jānogādā medicīnas iestādē.
- Ja ir aizdomas par lūzumu , attiecīgā vieta jāpadara nekustīga, jāfiksē ne mazāk kā 2 tuvākās locītavas un kaula izciļņi jāaizsargā ar mīkstas vates kārtu;
- Ja ir gūžas locītavas vai pleca lūzums, jāfiksē visas 3 locītavas un cietušais jānogādā tuvākajā medicīnas punktā

Ja ir apdegumi:

- Ja apdegums radies augstas temperatūras iedarbībā (termiskais apdegums), cietušajam jānovelk gruzdošais apģērbs. Ja apģērbs pielipis, tas uzmanīgi jāizgriež ar šķērēm, nevis jāatrauj, jāuzliek sterils apsējs (ar eļļu vai citām vielām nav jāapgriež);
- Ja apdegums radies no kodīgām skābēm vai sārmiem (ķīmiskais apdegums), cietusī ādas daļa jāapmazgā ar ūdeni, kuram klāt ir neitralizējoša piedeva (ja apdegums no skābēm – dzeramās sodas šķīdums, bet no sārmiem – vājš etiķa šķīdums). Cietušais steidzami jānogādā medicīnas iestādē.

Ja ir elektrotrauma:

- Cietušā izglābšana no elektriskās strāvas iedarbības ir atkarīga no tā, cik ātri viņš tiek atbrīvots no strāvas iedarbības un cik ātri un pareizi viņam tiek sniegta pirmā palīdzība. Vilcināšanās šādā gadījumā var beigties ar nāvi;
- Atbrīvojot cietušo no elektriskās strāvas iedarbības, jāuzmanās, lai glābējs pats nenokļūtu elektriskās strāvas iedarbībā;
- Lai sniegtu tālāku palīdzību, cietušais jānogulda uz muguras uz cietas virsmas, jāpārbauda cietušā elpošana, pulss, kā arī acu zīlīšu stāvoklis. Platas acu zīlītes liecina, ka asins pieplūde smadzenēs krasi pasliktinās;
- Ja nepieciešams, jāizdara cietušā mākslīgā elpošana un sirds masāža līdz laikam, kamēr ierodas ārsts.

Ja iestājusies bezsamaņa:

- Bezsamaņas iestājas stipru sāpju rezultātā, no garīga satricinājuma, uztraucoties, uzturoties smacīgās telpās. Bezsamaņas gadījumā cietušais kļūst bāls un krīt.
- Cietušais jānogulda tā, lai galva būtu zemāk par kājām, jāatpogā apkaklīte, jāattaisa vaļā josta un jānodrošina svaiga gaisa pieplūšana, jāapslaka seja ar aukstu ūdeni un jādod ožamais spirts.
- Ja ir dziļš bezsamaņas stāvoklis, jāizdara mākslīgā elpošana